

Miroslav **Plzák**

**Manželské
judo**

motto

motto

Miroslav **Plzák**
**Manželské
judo**

Praha 2012

© Miroslav Plzák – heirs, 1970
Cover illustration © Jiří Slíva, 2012

ISBN 978-80-7246-668-9

Několik autorových vět ke třetímu vydání

Od roku 1970, kdy kniha poprvé spatřila světlo světa, se na oné pasece zvané manželství nic podstatného nezměnilo, spíš se posílily jevy již tehdy patrné. Vrcholí zcela liberální, rovnoprávný vztah páru muže a ženy, jedné z nejnebezpečnějších forem zajištění reprodukce lidského rodu. Rozvod zůstává i nadále snadný a výživné nízké. Manželství je tedy stále velmi náročné. Pořád existuje vysoká pravděpodobnost neshod v názorech, zájmech a návrzích na způsob soužití, které se zdají být řešitelné výhradně hádkami. A tak navenek záříme svorností a doma se do sebe pustíme jako vzteklí psi. Myslíme si, že všechno zachrání láska, a zatím to, co nám chybí, je kázeň.

Kdysi byla tato kniha napsána jako úsměvný pohled na začínající dovádění v manželství, dnes – a tady nastala změna – je judo zcela nezbytná součást manželského dorozumívání. Mazaným trikem, fintou či úskokem pomůže zbrzdit emoce, jež se nám stále rychleji a podstatně intenzivněji zavaňují.

Praha, 1997

Slovo úvodem

Když si zaflámujeme, špatně se vyspíme, a když nás k tomu ještě bolí hlava, připadá nám čekání na tramvaj hrozná. Pod vysokým tlakem svých afektů se oboříme na průvodčího a něco nehezkého mu řekneme.

On najednou začne hájit Dopravní podniky, ač na ně doma při večeři vesele nadává. Můžeme mít smůlu, že se předešlé noci dozvěděl, že má nevěrnou ženu. Najednou mu připadáme jako ten hejsek, co mu svedl manželku, a spor získá na náležitě pestrosti. A do toho všeho se může vložit nějaká dáma, jíž se nelíbí, že průvodčí tramvaje, která přijela pozdě, na nás vulgárně pokřikuje, a setře ho nevybíravými slovy. Ta paní nám bude připadat jako bojovnice za pořádek v městské dopravě, ale třeba nevíme, že je toho dne jaksi žensky indisponovaná.

Hle, spor se odvíjí ve dvou rovinách. Jedna je zjevná, obsažená ve slovech našeho hulákání, druhá utajená a nikdo z přítomných ji nezná. Ani já sám si neuvědomím, že jsem se dožral díky proflámované noci, průvodčí, že mu připomínám svůdce jeho ženy, a paní, protože je indisponovaná.

Ve hře jsou dvě úrovně akcí. Jedna verbální, slovní čili **tematická**, druhá citová, afektivní čili **emocionální**.

Někdo by mohl říct, že jsem se rozčilil, protože tramvaj přijela pozdě, že jsem se rozčilil právem, neboť tram-

vaje jezdit pozdě nemají; pan průvodčí se zastával Dopravních podniků, protože je jejich zaměstnancem, a paní se zastávala mne, neboť nesnesla, aby byl urážen člověk, který je v právu.

Zdánlivě je v té tematické úrovni všechno v pořádku. Jenomže kdybych neflámoval, kdyby manželka průvodčího nepodváděla svého chotě a kdyby bojovnice za práva nebyla indisponována, ke sporu by nedošlo.

Co je tedy jeho příčinou?

Lidé příliš ulpívají na tematické úrovni a nechtějí si připustit význam roviny emocionální. Když se nějakou hádkou něco napraví, pak asi sotva řeknu, že se díky mé proflámané noci zlepšila doprava v hlavním městě. A přece se můj flám, nevěra manželky pana průvodčího a jedna indispozice střetly v podivném reji, který připravil malý happening pro cestující tramvaje.

V těchto problémech se musíme nějak orientovat. Stále si hrají s myšlenkou, že indisponovaní lidé by měli chodit nějak označení. Oni totiž krom toho, že se hádají, padají také pod auta, protože se pod tíží svých starostí a indispozic nepodívají vlevo, než vstoupí do vozovky. Jejich spory, vyprovokované chaotickými emocemi, vedou jen zřídka k nápravě nedostatků veřejné dopravy, ale častěji k soudu civilnímu i trestnímu, a někdy na chirurgické oddělení nemocnice.

Byl jsem jednou svědkem hádky v tramvaji, kdy na sebe křičeli dva muži, možná právě po proflámané noci či podvádění svými ženami či milenkami, když tu do sporu zasáhla žena nikoli indisponovaná, ale spíš naopak. Řekla:

„Krucí, pánové, že vám to ale sluší, když na sebe tak řvete!“

Nastal mír, nastalo bratření.

Čtenář možná nějak vzdáleně tuší, že její zásah má cosi podobného s judem. Vzdáleně sice, ale přece.

Myslím si, že složitost lidských sporů, především proto, aby zbytečně netekla krev, lze v jistém vteřinovém okamžiku překlenout trikem.

A o tenhle problém tady půjde, jenže nikoli v tramvaji, nýbrž v manželství.

1

PSYCHICKÉ JUDO

Autorem myšlenky a termínu psychického juda je prof. MUDr. J. Dobiáš. Pokusím se nyní jeho myšlenku rozvést a konkrétně užít. Očekávám, že jednou vzniknou mistři tohoto oboru, a jednak se na to těším, jednak se toho trochu bojím.

Každý z nás je stále nějakým způsobem vyladěný. Prostý lid má pro stavy negativního vyladění jadrná vyjádření. Jsem-li vyladěn kladně, pak kolem sebe cítím pohodu, vyrovnanost, rovnováhu a chce se mi dělat lidem dobro; obyčejně v takovou chvíli své okolí chválím, dětem dávám bankovky a manželce slíbím cokoli.

Pokud jsem vyladěn negativně, tedy nějak rozčilený, naštvaný, dožraný, mám v sobě podivné napětí či tlak, i když se patrně ve mně vůbec nic nenapíná ani nestlačuje, jenom cítím touhu tomu napětí ulevit.

Ve stavu negativního vyladění jsem, vzato opět z jiného hlediska, jaksi nabitý. Čtenáři prospěje, když si podrží představu nabitě pistole, protože ta vystřelí, když stiskneme spoušť. Nikoho by ani nenapadlo, že by snad byla průraznost kulky zapříčiněna silou stisknutí kohoťku. Průraznost náboje je dána jednak jeho váhou, jednak množstvím a kvalitou střelného prachu. Kdyby v nábojové komoře chyběl prach, nebylo by nic platné mačkat spoušť.

Omlouvám se za tyto samozřejmosti, je v nich však

skryta podstata tzv. **spoušťového efektu**, což možná každému už tak samozřejmé není.

Jsem-li negativně vyladěn, tedy nabit negativními emocemi, pak jakákoli nepatrná provokující událost kolem mne může vyvolat afektivní výbuch a nějakou nesmyslnou násilnost, přičemž nemohu říct, že má reakce byla zapříčiněna onou nepatrnou provokující událostí. Můj výbuch byl touto událostí pouze **spuštěn**. A to je docela jiná příčinnost, protože příčinou mého výbuchu především bylo, že jsem byl nabit.

Mezi intenzitou afektivního napětí a povahou provokující události lze samozřejmě stanovit nejrozmanitější vztahy. Jsou situace, kdy událost teprve svým samým trváním „nabíjí“ emoční aparát a případná agrese je spuštěna nějakým posledním krokem provokující události. Uvedená relace má podstatný význam pro právní posuzování trestné činnosti. Zde máme a budeme mít stále na mysli mentálně hygienicky významný fakt, že **člověk má sklon považovat spouštěcí mechanismus za příčinu své reakce**.

Jsem-li ve stavu emočního „nabití“, a když v tu chvíli syn rozbije hrnek za pár korun, vlepím mu pohlavek nebo i více pohlavků a manželce vyložím, že on mě ničí, a budu jí tvrdit, že zapříčinil mou agresi vůči němu, výhradně sám si zavinil, že dostal pár pohlavků.

To všechno zde opakuji víceméně proto, aby neunikl jeden významný moment: člověk je ve svém pošetilém duševnu zbudován tak, že vůbec nejblaženější formou odreagování negativního afektu je **agrese namířená vůči druhé osobě či osobám**. Kopnout do dveří nebo praštit talířem o zem je rovněž krásné a impozantní, ale přece jen – budme upřímní – potýrat manželku, nějak ji urazit, něco říct či udělat, aby si tak trochu zatrpěla, to se s rozbitým talířem nedá srovnat.

A to není jen výsada nějakých skrytých krutů, nýbrž odvěká lidská vlastnost, že se v narůstajícím afektu hledá především ventil jaksi personální, jehož objektem je člověk.

Jenomže proto, aby našťvaný pán mohl napadnout a urazit svou manželku, potřebuje, aby se **stala v jeho očích viníkem**. I největšímu surovci se těžko a neradostně tluče do nevinného. Každý, kdo vůbec kdy do někoho tloukl, tluče a bude tlouci, si potřebuje své počínání zdůvodnit, a to výhradně tak, že předmět tlučení musí být třeba i jednostranně prohlášen za viníka. Je už jedno, z jaké pozice a z titulu jaké morálky. Rozčilený pán či rozčilená dáma, dopustí-li se nějaké ohavnosti, klidně na pár vteřin či minut svou morálku změní. Někdo se dopustí zločinu, a jenom proto si pak změní morálku na celý život.

Jsem-li tedy „nabit“, pak si někoho vyhledám jako viníka a napadnu ho, nebo prostě někoho napadnu a teprve při tom nebo potom ho prohlásím za viníka. Z tohoto hlediska jsou další podrobnosti zbytečné. Důležité je, že zůstaneme-li v dimenzích manželství, přece jen se poněkud mění vlastní forma agrese. K úderům, tedy faccám, sice stále často dochází, ale daleko víc se napadá, jak již bylo naznačeno, urážkami, ponížením, zesměšněním. Agresi pak zakončí:

- buď vlastní vyčerpání afektu,
- někdy objevivší se krev nebo fyzické zhroucení napadeného,
- někdy pláč a nářek napadeného,
- jindy tvrdý protiúder.

Doma, v zaměstnání, a snad i v politice si musíme být stále vědomi, že se viník pro potřeby uvolnění městna-

né agrese skutečně vždy najde. To není aforismus ani popření logiky jako takové. V prostoru mezilidských vztahů je zcela nemyslitelné, aby byla struktura formálních zdůvodnění tak chudá, že by nebylo možné vymyslet nějakou vinu. Když člověk udeří, pak nutně i zákonitě, není-li oslnivě moudrý a zkušený, **bude tvrdit, že udeřil právem.**

Je pravda, že v našich rodinách, a snad nejen v nich, se člověk náhle oproštěný od zloby zastydí. Většinou jen sám v sobě. Příznějme si však, že napadený partner nezřídka neposkytne dost možností ke studu a omluvě, protože na nespravedlivou agresi odpoví rovněž agresí, čímž původnímu agresorovi dodá další, často pádné argumenty.

A tak jsme konečně stanuli na prahu psychického juda.

Ze situace, kterou jsme probírali, se nemůžeme dostat frází. Je ryze formální prohlásit, že se lidé mají ovládat. Tedy mají se ovládat a měli by se v tom denně cvičit. Jenomže zatím se neovládají. Jde tedy o to, jak odstranit agresivní jednání, nebo alespoň snížit jeho zhoubnost na minimum.

Jeden z principů juda je **povolit doléhající síle a pak strhnout útočníka v jejím směru.**

V úrovni společenského jednání a psychických akcí to znamená, že směru agrese nestavím hráz, ale povolím ji.

V nejprostším případě útočníka napadá urážkou: „Pane, jste idiot.“

Psychický judista odpoví s náležitou intonací: „To já dobře vím, ale povězte mi, co proti tomu mám dělat.“

Nejdřív trochu teorie.

Principem psychického juda ve sporu, který je zapříčiněn městnavým afektem, je:

1. přistoupit na tezi agresora, že jsem viníkem,
2. předstírat, že sama agrese dokonale dosáhla svého účinku.

Jak je vidět, jde přesně o ty věci, které se člověku přičítají dělat. Doufám, že čtenář rozumí, jakou situaci mám na mysli, abych snad nebyl podezírán, že se uvedené dva body týkají jakékoli situace sporu, zvláště pak sporu faktického, tedy s faktickým a věcným tématem. Jde o situace, kdy není čas diskutovat o právu a pravdě, kdy jde o jediné: pacifikovat, zklidnit.

Ad 1.: Podle situace přistupuji na tezi o své vině několikerym způsobem.

A. Prohlásím, že jsem sice vinen, ale moje vina je důsledkem nějakého zla na mně nezávislého, osudu či třeba nemoci.

Představte si, že vjedete na hlavní silnici, nedáte přednost v jízdě a způsobíte, že řidič vyhýbající se vám narazí na sloup a rozbije si vůz. Vy jste vinen, ovšem vaše auto je netknuté, on je nevinen, leč jeho auto je pořádně tknuté. Je-li to prudší pán, žene se k vám ihned s napřaženou pravicí. A vy řeknete:

„Za všechno můžu já, je to moje vina, jenomže představte si, právě jedu z nemocnice, narodil se mi syn, radostí ani nevím, co dělám.“

Stejně zaplatíte škodu, ale zabráníte soudní dohře a případné rozbité čelisti.

B. Prohlásím se za viníka, ale naznačuji, že nemohu být trestán, neboť jsem už byl potrestán či poznamenán jinak.

Vzpomínám na pána, kterého v jednom pražském sadu honil jiný pán, neboť mu ten pronásledovaný chodil za ženou. Podstatnému znetvoření svého zevnějšku zabránil ohrožený tím, že náhle padl na zem a začal kvílet, že si zlomil nohu, což doplňoval slovy: „Já jsem darebák, strašnej darebák, zasluhuju nařezat, ale teď jsem si zlomil nohu, to je hrozná bolest!“ Do raněného netluče ani podvedený manžel. Většinou.

Kdysi jsem zažil čistý judistický hmat malého a neduživého človíčka, který zcela drze ukradl cosi z pultu kramářské boudy na jedné pouti. Majitel boudy, nápadný atlet, si toho povšiml a už se po skrčkoví hnál. Mnoho lidí odvrátilo zrak, protože se čekala rána, která s tím chudákem skoncuje jednou provždy. Jenomže neduživý chlapík byl profesionální podvodník, tedy podvodníček a zlodějíček. V přesném okamžiku se působivě rozkašlal do dlaní – už tím zpomalil atletův krok – a potom ukázal v těch svých dlaních několik sporých krvavých skvrn. Dodal vibrujícím hlasem: „Podívejte se, jak to se mnou vypadá, jen se podívejte...“

Byl zdravý jako ryba, jen trochu vyhublý, ale dovedl se v pravou chvíli škrábnout nehtem do dásně. Prozradil mi, že ten trik opakuje řadu let.

Ad 2.: Přeháním, že akt agrese se dokonale setkal se svým účinkem.

Je-li agresí urážka, ponížení či zesměšnění, pak nepředstírám, že uražen, ponížen či zesměšněn nejsem, ale právě naopak. Kdo by neznal klasické otevření domácí hádky!

On: „Nikdy nepochopím, jak jsem si tě mohl vzít, tak nemožně hloupou ženskou!“

Odpověď nejudistická:

„Nikdo se tě o to neprosil, co z tebe mám, co si vlastně o sobě myslíš, můžeme jít od sebe třeba hned, jdi si ke své mamince, jdi si ke svému tatínkovi, dědečkovi, babičce, tetičce, strýčkovi...“

1. varianta judistické odpovědi:

Ona (povadne a nechá rukám sklesnout podél těla): „Já vím, že ti kazím život, ale co mám dělat?“

2. varianta judistické odpovědi:

„Já vím, jsem obyčejná nevzdělaná ženská, ničím tě, kazím ti život, jenomže já už taky vím, co mám udělat...“ (Odchod do předsíně k příruční lékárnice a sypaní celé tuby prášků do dlaně.)

Muž nabitý inteligencí a nadřazeností se nakonec musí s manželkou nesmyslně porvat a dokázat, že sám dosud nedosáhl závratných výšin osvícenosti, když otevřel hru, kterou nedovede uzavřít. Prostě manželovi, který mi řekne, že jsem koza, za tento objev poděkuji, načež se sesunu k zemi zlomena tím faktem a u země zůstanu tak dlouho, dokud manžel nepřijde a neřekne, že tak zlé to zase není.

Slyšel jsem vyprávět o jednom řidiči, který nikdy neplatil pokutu, ač páchal přestupky jeden za druhým. Jakmile zazněl ostrý hvizd policejní píšťalky, předpisově zajel k okraji chodníku a zoufale mlčel. Nastalo ono: „Pane řidiči, váš průkaz, víte, že...“ atd. On ale jen seděl a zoufale hleděl. Příslušník zmlkl a pak se zeptal: „Co je vám?“ V tom okamžiku se řidič chytil za hlavu a začal: „Já se nikdy nenaučím jezdit, pane strážmistře, já vám odemelu vyhlášku nazpaměť, prosím vás, manželka se mi doma směje, já se ji totiž učím každý večer,

dělám si výpisky, já, pane strážmistře, jedu a pořád si to v duchu říkám...“

V tomto okamžiku prý většina policistů prohlásí, že v tom je celá chyba, protože říkat si to v duchu odvádí pozornost od řízení. Na to šofér reaguje naivně – myslí, že opravdu? A příslušník, že skutečně, a on zase, že tedy aby si to snad radši neříkal, a tak se postupně hovor svádí někam daleko od přestupku. Poté řidič dojatě děkuje, pro jistotu svírá příslušníkovu pravici, a oba se loučí s pocitem dobře odvedeného díla.

Jen naprostý břídil se hádá o korunu a uráží strážce pořádku. To jsou ti praví „judisté“, co si vykoledují stíhání pro trestný čin urážky veřejného činitele a pak se napařují, že jim šlo o princip.

Uznávám, že až dosud užívaly psychického juda spíše živly nekalé. Kalý živel je příliš hrdý a neústupný, jemu připadá nemožné, aby prohrál byť v nějaké totální pitomosti. Chtěl bych se pokusit dokázat, že psychické judo je namístě i mezi slušnými lidmi, a to všude tam, kde afekt zastře rozum a pro hloupost hrozí, že budou praskat kosti a soudcové obléknou své černé taláry.

2

MANŽELSTVÍ JE HRA...

2.1 ... hazardní

Manželství je miniaturní skupina dvou lidí. Rodina je skupina dvou lidí rozšířená o děti vychovávané ve společné domácnosti.

V posledních letech, či spíš desetiletích, zaznívá slovo skupina příliš často. Existuje skupinová dynamika, skupinové psychodrama, skupinová komunikace. Nás nyní bude na chvíli zajímat pojem **skupinový cíl**.

Jestliže se dva pánové spojí jako společníci jedné firmy, je jejich skupinový cíl jasný a přesný. V kooperaci vydělat co nejvíc peněz, zásadně však nikoliv na vzájemný úkor. Skupinový cíl dvojice na kajaku je rovněž jasný. Tréninkem se dostat do stavu, aby bylo dosaženo vítězství. Nedovedu si představit kajakáře, kteří by se tajně ulejšvali a přenechávali větší díl námahy tomu druhému. Cíl je zde jasný, a jasná je i odměna. Nikomu nebude dělat obtíže si představit, jak to dopadne s kooperací uvedených dvojic, když stanovím pro oba stejný cíl, potřebu stejné investice námahy či finančních prostředků, ale s rozdílnou odměnou. Ten méně odměněný se pochopitelně začne ulejšvat okamžitě – a byl by hlupák, kdyby to nedělal.

Zauvažujme si nyní o hokejovém mužstvu. Skupinový cíl je zde jasný, ale kdo by nevěděl, že v průběhu hry jsou v pohybu ještě jiné, někdy daleko závažnější cíle v podobě spousty peněz? Stačí, aby se hráč A mužstva X potřeboval vytáhnout a něco ukázat. Pak mu ihned přestane

záležet na skupinovém cíli mužstva a bude sledovat výhradně vlastní, individuální cíl. Potřebuje-li se dokonce z týmu dostat, bude jeho cíl o plných 180° opačný než cíl skupinový.

I neodborník si snadno vypočte, že nejlepší výkon asi podá mužstvo, v němž individuální cíle hráčů a skupinový cíl jsou jednoznačně shodné. Existují prostě skupiny, kde cíle jednotlivců **absolutně konvergují**, sbíhají se s cílem skupiny, a existují skupiny, kde cíle **absolutně divergují**, rozcházejí se, přičemž může situace dospět až tak daleko, že cíle jsou v naprostém rozporu. Hráč, jenž chce být prodán jinému mužstvu, ale i zaměstnanec, který chce odejít od firmy (v čemž se mu případně brání), manžel, jenž se hodlá rozvést, ti všichni budou jednat proti zájmům skupiny veřejně, nebo častěji skrytě, a budou skupiny rozleptávat. Říkáme, že skupina, kde převažují rozkladné síly, je **málo kohezivní** neboli soudržná, skupina, kde převažují souladné vztahy, je **silně kohezivní**.

Půjde-li o větší skupinu, pak člen s vlastním individuálním cílem bude patrně nějak vysunován na periferii skupiny a ostatní se sdruží v koalici proti němu. Ale to, oč nám nyní běží, je, že v tom okamžiku přestane skupina jako celek spolupracovat, vytvoří se dvě strany a nastane boj. My však nebudeme mluvit o boji, nýbrž o hře, protože to je zatím nejobecněji platný pojem vystihující dynamiku konfliktu.

Cílem hry už pochopitelně není původní cíl skupiny. Pokud zůstaneme u citovaného příkladu, pak cílem hry bývá nejčastěji očistit skupinu od nespolupracujících členů, pro což se daleko víc hodí pojem boj než hra, to uznávám. Aby skupina dosáhla svého skupinového cíle, musí absolvovat hru uvnitř sebe samé.

To je nejčastější forma, jak skupina svých cílů dosahuje. Zde si můžeme vzít na pomoc politiku nebo národní hospodářství stejně jako sport či umění. A budiž řečeno, že tam, kde je skupina leptána hrami sveřepými a bezohlednými, někdy zcela zapomene, jaké cíle vlastně má. Není přece neznámé, že se nějaká společenská organizace vyčerpává a krvácí vnitřními boji a původní skupinový cíl mizí za obzorem vnitřních zápasů. Cíl hry se pak stává důležitějším než cíl skupinový.

V tomto ohledu, abych zůstal v krotkých mezích, si vzpomínám na lité boje jednoho zahrádkářského sdružení, kde se to doslova bilo jako v hospodě, přičemž na nějakou kytičku nikdo z přítomných už ani nepomyslel.

Jak je to s manželstvím?

Skupinový cíl je jasný: zplodit a vychovat potomstvo. Pojem vychovat je obecně myšleno dovést je do stavu zralosti a samostatnosti.

Řekněte mi, jestli se nějaký mladík přitulí ke své dívence a zašeptá jí: „Má drahá, musíme se vzít, protože nám je určeno zplodit a vychovat potomstvo, a pojmem vychovat je myšleno...“ Nevím ani o tom, že by dívky tímto způsobem lákaly mladé pány do stavu manželského. Dokonce i v samotné oddávací formuli je tento fakt poněkud zastřený a ne zcela zřetelný.

Sotvakdo vám dnes řekne: „Vzali jsme se, protože už jsme se nemohli dívat na ten pokles populace.“ Pokud by to snad vyslovil, budil by zdání směšného a formálního vlastenectví. A přece o skutečném skupinovém cíli rodiny nemůže být pochyb. Uznám, a dokonce ještě mnohokrát uznám, že pod zorným úhlem tohoto generálního cíle lze plnit i cíle podružnější, ale není přece nikdy možno postavit tento biologický cíl na druhé místo.

Chceme-li ukázat absurditu celé věci, je dobré začít si něco s Martánkem, který navštívil naši planetu. Kdybychom mu vysvětlili skupinový cíl rodiny a sdělili mu, že je dán základním zákonem o zachování člověka jako druhu, začne chodit po světě a hledat mladou, zdravou, pracovitou ženu. Pak se s ní pustí do díla a zjistí, že vychovat třeba tři děti při shonu dvacátého století je dřina v tom nejpravějším slova smyslu. Společné dílo ho naplní pocitem, pro nějž nebude znát označení, a manželka mu ihned podsuně slůvko *láska*. A on pochopí, že společná dřina na společné roli (nenapadá mě nic vhodnějšího) poutá oba manžele nejen vazbou zevní, třeba ekonomickou, nýbrž i vnitřní, řekněme citovou. Svým přátelům na Mars pak zatelefonuje, že díky společné dřině a společnému dílu má svou manželku rád.

Nuže, takto chápal lásku člověk původně.

Partner mu byl většinou vybrán, on ho většinou s radostí přijal a pustil se do díla vedoucího ke skupinovému cíli, což nějak tušil, jen to možná nedovedl tak výstižně pojmenovat.

Velmi by se ale podivil náš Martánek, u něhož pro jistotu přepokládejme rozvinutou obecnou inteligenci, kdyby se dozvěděl, jak si s tímto skupinovým cílem poradilo manželství; v našich zemích přibližně od počátku devatenáctého století. A patrně by se rozesmál na celé kolo, kdyby zjistil, jak si s ním umíme poradit my ve století dvacátém.

Nejdřív by ho ranilo, že láska, velká a závratná, musí být hned na začátku toho plození. Kdyby se ptal, z čeho se měla tato láska ukovat, dostal by odpověď, že z okamžitého okouzlení. Dále by se podívoval, proč se tolik lidí v manželství hádá, proč se muž a žena vzájemně otloukají a proč se dokonce i zabíjejí. Dozvěděl by se, že

nová moderní láska má jaksí vrtkavou povahu a během manželství často zaniká, a když snad znovu ožívá, pak zřídka k tomu, s nímž se tak dlouho tvrdě dřela, nýbrž k někomu, kdo celou tu dobu stál kdesi mimo nebo dřel a ryl jinou brázdou s někým docela jiným.

Opusťme Marjánka a slovy skupinové dynamiky si označme absurdnost současného manželství. Skupinový cíl je známý, ale žel, ve vědomí je potlačován. Prostému člověku zní příliš tvrdě. Prostý člověk by se mohl znechutit a říct: „Dejte mi pokoj s něčím tak ohavně přízemním!“ Je nutno mu ten cíl nějak opentlit. Prostý člověk uzná, že se musíme množit, ovšem to musí být chápáno jen jako vedlejší produkt něčeho velkého a posvátného, čím je, prosím, láska, jenže ne ta láska člověka rodového zřízení, ale ta naše osvobozující, třestící a absolutní. Nevím, kde se bere jistota, že prostý člověk si chce stále namlouvat pohádky a ke svému životu potřebuje legendu a iluzi.

Když uvážíme, za jakých okolností se mladí lidé vybírají, jak směšně omezená je pravděpodobnost správného výběru, a když vezmeme v potaz intuitivní podstatu samotné lásky, nemůžeme se divit, že do hry vstoupila značně rozkladná síla, která silně narušuje pravý skupinový cíl rodiny.

Současná demokratická rodina je rovnoprávná, což je správné. Avšak tato rovnoprávná rodina vyrostla z kořenů romantické rodiny minulého století, kde demokratická nejistota svazku byla nahrazena idolem – láskou.

Uvažme: v demokratické rodině je povolen rozvod. Je tedy poznamenána prvkem nejistoty, neboť mohu svého partnera kdykoli ztratit. Abych si ho zajistil, sleduji jako hlavní cíl dobýt jeho lásku, jeho závislost na sobě.

Osa nejhlubšího rozporu současného manželství spo-

čívá v tom, že **původní biologický cíl rodiny je překrytý soubojem o lásku uvnitř manželství.**

Vidíme tedy, že manželství je skupinka dvou lidí, kde individuální cíle nejsou v souladu, ale nežádka v ostrém protikladu. Proto lze skupinového cíle dosáhnout jedině hrou, a to někdy hrozivou až krvavou. A tak se stává, že vám dnes skoro každý manžel nebo manželka postaví na první místo v pořadí důležitosti v manželství – lásku. Tedy akvizici absolutně nezávislou na naší vůli, akvizici vysoce hazardní.

To je ten okamžik, to je to místo, kam jsem se chtěl dostat: že totiž celá stavba rodiny je založená na kategorii, která vzniká a rozvíjí se zcela nezávisle na vůli partnerů. Nemohu se rozhodnout mít někoho rád a nemohu si nařídít někoho rád nemít. Ani občan sám o sobě, ani věda dosud nevypátrali, co rozhoduje o tom, že někoho rád mám a jiného ne.

Tvrdím tedy, že manželství tohoto století je čistou formou hazardní hry už také proto, že kdyby se určití dva partneři rozkrájeli, nevymyslí postup, jenž, byv dodržen, by konzervoval romantickou lásku k jednomu partnerovi.

Hazardní prvek v manželské hře je silně podporován vrozeným sklonem k pohlavní promiskuitě každého zdravého jedince, a konečně i tím, že je vždy dostatečný počet lidí připravených vstoupit do manželské hry jako třetí partner.

A tak místo aby manželé budovali své hnízdo společné lásky v každodenním boji o bytí, hroutí se, sklácení údery v bitvě o vzájemnou lásku. Navíc si bláhově myslí, že jde o boj dvou partnerů. Omyl! Ve hře jsou tři hráči. Je to muž se svými uvědomělými a vědomými procesy rozhodování a cítění, je to žena stejně vybavená,

a dále ten třetí, kterého označují jako **bankéře** hazardní hry. To je celý komplex intuitivních, tedy ne zcela vědomých procesů muže i ženy, které do hry zasahují.

Pokud si nevzpomínáte na okamžik, kdy bankéř zasáhl do vaší hry, pak vám ho rád připomenu. Jednoho dne zjistíte, třeba vy, pane, ve věku čtyřiceti let, že kvalita styku s vaší paní poklesla. Od té chvíle se budete projevovat poněkud méně čile, a tím o mnohé ochudíte i manželku. Je snadné si domyslet, že jde o řetězové reakce. Manželka cosí zavětrí, a bude-li nějak podrážděna, udeří na vás: „Máš jinou!“ Dokažte, vážený pane, že tomu tak není! Přinejmenším se pohádáte, a budete se třeba hádat ještě hodně často. Můžete za to, že se to jaksi pokazilo? Ruku na srdce, myslíte, že za to může vaše žena? Třeba ano, ale vylučujete možnost, že za to nemůžete ani vy, ani ona? **Nejde o procesy mimo vaše vědomí?** Veškerá zkušenost ukazuje, že ano, a pokud tedy ano, pak za ně přece nemůžete, a v tom je ten temný zásah bankéře vaší hazardní hry.

Myslím, že platí věta:

Kdokoli učiní existenci svého manželství závislou na kvalitě a intenzitě předmanželské lásky, rozhodl, že osud manželství přenechá výhradně náhodě.

2.2 ... s utajenými pravidly

A nejen to. Manželství je hra, v níž se partneři čili hráči ani příliš nepídí po tom, jaká jsou vlastně pravidla.

Dnes už každé malé dítě ví, že ve vztahu zcela zákonitě a nutně proběhne boj o dominantní postavení. To je princip vlastní hry. Každý z partnerů chce vysokou závislost svého druhu na sobě a chtělo by se mu poskytnout závislost o něco menší. „Pravý“ muž a „pravá“ žena chtějí být především milováni.

S jistým pokryteckým úsměvem poslouchám řeči, že to je krize lásky tohoto století. Že člověk chce víc lásky, než je ochoten poskytnout. To je tvrzení milostných dogmatiků, kteří nám namlouvají, že romantická láska stmeluje vztah, zvětšuje soudržnost rodiny. Chceme-li se pozastavovat nad tím, že člověk víc lásky vyžaduje, než je ochoten poskytnout, je to stejné, jako kdyby mne překvapovalo, co že je to za morálku třeba u tenistů, když každý chce v zápase raději zvítězit, než aby si jen pěkně zahrál.

Romantická láska je produkt hry, tedy souboje, poštilé hry o nadřazenost, boje o větší citovou závislost druhu, takže tendence získat více lásky než jí poskytnout je dokonce cílem této hry. Na prahu každé lásky jsem vmanévrován do role, že o tuto nesouměrnost musím dokonce bojovat. Když bojovat nebudu, svou dívku nebo chlapce prostě ztratím. Je to opět funkce pana bankéře, toho hazardního prvku ve hře, že v romantické lás-

ce chci především to, co není snadno dostupné nebo co ztrácím. Už tato pošetilost je krutá a dělá ze hry nebezpečný boj. A proto nemohu dovolit, aby byl cit romantické milenecké lásky oporou manželství a rodiny.

Budiž řečeno po pravdě, že člověk je svými mechanismy vědomého a racionálního usuzování připravený víc lásku vyžadovat než poskytovat, jenomže právě ve hře o romantickou lásku mu to někdy nevyjde, a najednou ze sebe chrlí tolik lásky, až tím svou hru úplně ztratí. Protože to je další zákon utajených strategií v lásce, že nadměrným množstvím vlastní lásky odebírá partnerovi možnost, aby mě také miloval. Velkými projevy velké lásky se označuji jako závislý partner, a tím ho utvrzují, že si mnou může být jist, což pochopitelně jeho lásku oslabuje. Tím vším se opět dává do chodu zcela intuitivní a na vědomém usuzování nezávislý proces, kdy submisivní neboli podřízený partner jedná vždy tak, že svou podřízenost zvětšuje, a vztah, který byl rozkomíhán nebo hned od počátku nějak nesouměrný, končí hořkým a bolestným zánikem.

Stále je mezi námi nadbytek lidí, kteří protahují normy romantické milenecké lásky do manželství. Jednak samo manželství vzniká během rozehrané hry tím, že jeden z partnerů si chce druhého sňatkem zajistit, jednak se ožíví romantická láska v okamžicích, kdy manželství prochází fází krize. V klidné a vykomponované rodině praskne nějaká nevěra, a najednou ublížený partner zčistajasna nastolí podmínky rozplápolané romantické lásky.

Ovšem pozor, nejsem proti romantické lásce! Bylo by to také komické i nedůstojné a stejné, jako kdybych chtěl být proti kouření. To přísluší jiným nadšencům, já jenom tvrdím, že romantickou lásku si mají prožít jiní a dívky v přiměřeném věku, že se však nehodí, když

padesátiletý docent matematiky hlídá okno své posluchačky ne proto, aby snad zapěl jitřní píseň, nýbrž aby v žárlivém podezření střežil svůj erotický majetek. Copak se hodí, aby matka dvou dětí dorážela na svého čtyřicátníka slovy: „Dokaž mi, že mě máš rád stejně jako před dvaceti lety,“ a myslela to doopravdy?

Ubude-li trochu romantického nadšení, stane se člověk přístupným klidnější úvaze a bude ochoten připustit, že manželství budované pouze na odlesku romantické lásky má zákonitě své krize.

Když se dostaví první krize, začnou manželé naříkat, jak si špatně vybrali, že se jim manželství nevydařilo, hystericky lamentují, a jestli ne oba, tak alespoň jeden z nich.

Všichni to dobře víme, a přesto jsem si už vytrpěl svoje, když jsem na více místech napsal, že krize manželství je jeho zákonitým jevem, že tedy neexistuje manželství bez krizí. Je to jedno z pravidel, jemuž se lidé přímo freneticky brání. Za prvé si myslí, že fantasticky šťastné manželství někde na zemi existuje, a také se domnívají, že kdyby nebylo toho druhého, kdyby se tedy jaksi nespletli ve výběru, dokonce by se jim ho podařilo realizovat.

Oddávající úředník by měl nikoli říkat, nýbrž křičet na svatebčany na celé kolo, že se během tří až pěti let vyskytnou obtíže, které odborník nazývá první manželskou vývojovou krizí. Že jsou proti tomu bezbranní, protože manželství je jaksi hloupě vymyšleno jako takové, a jediné, co lze, je tyto krize překonat tím, že manželé budou držet při sobě takovou silou, aby je neodlouchila ani nevěra.

Mohu-li dát někomu radu, zda si má či nemá vzít partnera, jehož si vybral, řekl bych – vezměte si ho, pokud jste schopni (schopna) snést jeho (její) nevěru.

2.3 ... někdy debaklová a kalamitní

Přízrak debaklového a kalamitního vztahu v manželství mě straší tím víc, čím větší jsou moje zkušenosti v této oblasti. V podrobnostech odkazuji čtenáře na *Taktiku a strategii v lásce*, kde jsem rozvoj těchto vztahů velmi podrobně popsal.

Zjišťuji totiž, že oba druhy destruktivních vztahů nejen že nezanikají, ale mám dojem, že jich přibývá.

Co je to **debaklový** vztah?

Vzniká na podkladě tzv. debaklové hry ze vztahu, kdy buď původně souměrný, nebo už od počátku nesouměrný vztah **se zhoršuje právě co do své souměrnosti**. Znamená to, že podřízený partner, zaujímající roli jedince na vztahu závislého, jedná tak, že místo aby vztah vyrovnal, ještě víc prohlubuje jeho nevyváženost. Submisivní partner žárlí, vyčítá, dělá scény, vydírá, a tím zvětšuje dominanci svého „soka“. Je to hra, kdy partneri jsou si už skutečně jen rivaly a nepřáteli. Pokud se submisivní partner nevzpamatuje, ocitne se v roli otroka a jako otrok také jedná. V předmanželském údobí tím většinou vztah končí. Je to bolestivý konec pro oba, neboť submisivní partner je zničený a dominantní zhnusený. Pokud se rozvine debaklový vztah v manželství, je to skutečná tragédie, protože posledním tmelícím prvkem rodiny jsou děti. Tragédie je to proto, že submisivní partner, pro něhož je snadné prosazovat principy romantické lásky, on totiž stále miluje jaksi spontánně ze

situace svého neštěstí, nejenže nedá svému dominantnímu partnerovi pokoj, ale otravuje ovzduší nekonečnými triádami výčitek a napadání. Dominantní partner neutíká z domova buď proto, že preferuje děti před manželkou, nebo proto, že submisivní partner vyhrožuje sebevraždou.

Musím konstatovat, že situace se mění rok od roku. Stále přibývá případů debaklových vztahů, kdy submisivní partner vyhrožuje nejen vlastní sebevraždou, ale i tím, že s sebou vezme děti. Velmi bych se přimlouval, aby byly výhrůžky tohoto druhu stíhány zákonem a podobné vydírání rovněž zákonem nějak blokováno.

Dnes, jakmile submisivní partner vidí, že je na dně, je okamžitě rozhodnut spálit za sebou všechny mosty a v duchu absolutní lásky se cítí oprávněn vraždit.

Submisivní partner v debaklovém vztahu kolem sebe rozsévá síru na všechny strany, je to člověk s nadbytkem energie ke všemu, jen ne k tomu, aby se rozvedl.

Při té příležitosti bych považoval za hřích, kdybych necitoval případ ženy, která mi řekla, že její manžel:

- má do roka nejméně šest milenek,
- jezdí s nimi na dovolenou a víkendy, kupuje jim drahé doplňky garderóby,
- o vlastní rodinu má zájem minimální, manželce nekoupil pět let zhola nic,
- doma se zdržuje nanejvýš jednu až dvě hodiny odpoledne, aby se najedl a vzal si čisté prádlo,
- odmítá sexuální styk i manželku jen políbit.

Zeptal jsem se: „Proč s tím člověkem žijete?“

Dostal jsem odpověď: „Víte, pane doktore, on totiž, když jsme se brali, voněl jako miminko.“

Submisivní partner v debaklovém vztahu je polito-

váníhodné individuum zdecimované především vlastní slabostí. Ovšem není to individuum bez nebezpečí. Zákonitě manévruje dětmi jako silou pro udržení manželství. Je to opět ten zdánlivě bezvýhodný spor, kdo je v právu a kdo v nepravu. Dominantní partner si dělá, co chce, což jistě není hezké, a submisivní na vše odpovídá tím, že říká nedospělému dítěti: „Jiříčku, náš tatínek je zlý, chce ti přivést jinou maminku, já budu sama a budu po tobě moc plakat.“ Přičemž ubezpečuji muže, že se nechovají o nic lépe, pokud jsou sami postiženi submisivitou. Vzpomínám na jistého submisivního právníka, který osmiletému chlapečkovi vykládal, že maminka má jiného tatínka a že takovým maminkám se říká kurva.

Tragédií je fakt, že se manželství bralo jako boj o dominanci, nebo jako pokračování romantické milenecké lásky, či jako záruka vztahu, který byl už před svatbou rozbit, nebo na rozbití. A tragédií je skutečnost, že problému vztahu mezi manželi se dává přednost před vztahem k dětem. Tvrdím, že dospělého člověka nic neopravňuje k tomu, aby ničil dětskou duši jenom proto, že tatínek si našel jinou slečnu nebo maminka jiného pána.

Jak ještě později uvidíme, ochrana proti debaklovému vztahu v manželství spočívá v tom, že jednak zásadně nevstupují do vztahu předem odsouzeného k ne-souměrnosti (krásná mladá žena se zpustlým pobudou apod.), partnera nenutím ke sňatku přímo ani nepřímo, neboť **ono nucení je již předznačením submisivity**, a nikdy se nevydám svému partnerovi citově zcela napospas.

V tomto ohledu jsou někteří muži pravými výlupky ryziho sobectví, protože tak dlouho vyčítají ženě, že nejsou dostatečně milováni, až ona se jim oddá zcela, za

což ji odmění tím, že ji opustí. Ne-li fakticky, tedy alespoň citově. V muži je skutečně skryta tendence mít ženu jako své zboží. Nikoliv ovšem tak, jak si to někteří zlehčovatelé mužského pokolení představují, že by snad muž v tomto ohledu postupoval uváženě a promyšleně. On prostě není klidný a spokojený, dokud nevidí, že je na něm žena citově otrocky závislá. Když se mu to podaří, pak právě ten, kdo postupoval neuváženě, a tedy intuitivně, je submisivitou ženy znuděn, a nakonec i znechucen.

Pochopitelně že tento typ „mužské morálky“ mají i některé ženy.

Jestliže násilím vpreparujeme do manželství mileneckou lásku, jednou z dalších radostí této pošetilosti je vztah **kalamitní**. Zůstává vyvážený, tedy souměrný co do citové závislosti, jenomže tato vyváženost není symptomem klidu a vyrovnání, nýbrž ustavičného boje a napětí. V kalamitním vztahu žijí roztomilí manželé, kteří se dráždí žárlivostí, vzájemně se mstí, chvíli je vždy nahoře muž, chvíli zase žena. Kalamitní hru lze hrát léta, dokonce i několik desetiletí. Zásadně se neodpouští žádná vina a prohřešek, ba právě naopak, po mnoho let se neustále zpracovávají v nejrozmanitějších variantách, aby se snad náhodou nezapomnělo.

Manželé v takovém vztahu se na návštěvě pohádají, porvou, žádná ostuda jim není dost velká. Po několika letech kalamitního klání mají už svůj zakotvený slovník pustých nadávek a člověk žasne, jaká slova vypouštějí ústa některých půvabných ženušek. Zuřivá hádka je vystřídána žhavou láskou. Právě ti manželé, kteří si u vás řekli věci, kvůli nimž jste celou noc nespali, se ještě téže noci usmířili a docela kvalitně se spolu pomilovali.

Jsou na světě ještě pošetilci, kteří se dají kalamitním

kláním strhnout k tomu, že se do sporu vloží. Podle mého názoru by měl platit společenský zákon, že jakmile se mi v bytě začnou nějakí manželé hádat, mám právo je okamžitě vyhodit. Stane se totiž, že vám jeden z partnerů vypráví, jaké ukrutnosti musí snášet. Protože nemluví o tom, jakými ukrutnostmi sám odpovídá, postavíte se na jeho stranu a dáte mu za pravdu. A jste-li hodně pošetilí, pak dokonce tomu druhému něco vytknete. Jenomže zatímco vy se ještě zmítáte ve spravedlivém rozhořčení nad oněmi hanebnostmi, kalamitní manželé se už dávno dočasně smířili a padli si do pevného objetí, v němž z vás udělali nestvůru, která se záměrně plete do jejich věcí.

Podotýkám, že blouznivcům kalamitního vztahu není pomoci, dokud jednoho z nich najednou neosvítí poznání, že se mu doma odvíjí něco nekonečně slabomyslného. Ze zkušenosti vím, že jediná možnost, jak řešit kalamitní hru, je zchátralé soky od sebe dočasně odtrhnout. Ten osvícený si musí vymyslet nějaký důvod, pro nějž přechodně odejde z domova. Jsou-li totiž partneři kalamitního vztahu dva týdny od sebe, zjistí, že se dráždili pouhou přítomností, tedy ani ne tak vykonstruovanými spory jako faktem přítomnosti. Tím, že se vidí, že spolu musí mluvit, neustále sytí svou negativní vazbu, své neštěstí, soužití je pro ně zničující boj.

Každý odchod tohoto druhu je dramatický.

„Dobře, souhlasím, tak tedy odejdi, ale doufám, že víš, jak se zachováš...“

„Mně je jasné, proč odcházíš, počítej s tím, že je konec!“

To jsou věty, kterými je častován odcházející partner, tedy onen osvícený. Pochopitelně zcela jinak to vypadá, když oba manželé vyhledají poradnu a lze s nimi hned

od počátku spolupracovat. Zde však hovořím o situaci, v níž lékař či psycholog nezasahují. Ony věty jsou si vždy dojemně podobné, tak jako každý kalamitní vztah.

Podstatné je, aby (zdůrazňuji) ten osvícený partner odcházel s maskou zdrčeného člověka, vyslechl výše uvedené věty a aby nutně pronesl:

„Nemysli si, že mně je dobře...“

Je otázkou inteligence, tedy oné sociální inteligence, v jaké konečné formě se věta pronese, podstatné je, aby partner neosvícený věděl, že odcházející trpí. Protože neodcházející a neosvícený v tom někdy vidí **akci** čili tah někam směřující a nějak namířený, není dobré zdůvodnit odchod tím, že odloučení zachrání manželství. To si může dovolit říci terapeut, ne však osvícený bojovník. Pokud oba manželé nejsou informováni o bláženosti rozloučení na vrcholu kalamitního boje, pak se nepodaří, aby to osvícený partner vysvětlil tomu neosvícenému. Ten to nikdy neuzná a nepochopí, protože to nebude chtít pochopit. Proto je nutno záležitost zdůvodnit jinak. Nejlépe poslouží zdravotní stav; odcházející a osvícený zoufalec řekne:

„Nemysli, mně je taky všelijak, ale když zůstanu, zase mi stoupne krevní tlak a jednou by to nemuselo dobře dopadnout.“

Doufám, že muži nezačnou houfně opouštět rodiny a mluvit o krevním tlaku, lze si samozřejmě stejně vymyslet astma, žaludeční vřed či infarkt. Podstatné je, že odchod se zdůvodňuje hrozbou fyzického zániku, nemoci či smrti, nikoli tím, že už to prostě dál není k vydržení.

Na zdůvodnění chorobou existuje chabá námitka: „Nejen ty, i já mám už z toho vysoký krevní tlak...“ Což ovšem jen podpoří záměr, protože se dá zakončit: „Čili jak vidíš, prospěje nám to oběma.“

Odchod je pravidelně dramatičtější, než lze vystihnout citací několika prostých vět. Podstatné je, že odcházející musí mít klapky na očích a být v tu chvíli tvrdý jako skála. Nesmí zaváhat, ani když zůstávající zaútočí na žárlivost: „Jenom si nemysli, že tady zůstanu sám (sama)!“

Odchod se někdy rozbije o rozloučení. Pozor na ten okamžik zaváhání u dveří, kdy se drží v ruce kufr a musí se říct – tak nazdar, nebo sbohem, nebo ahoj. V té chvíli se často oboustranně jihně, začne se plakat a zůstává se. Odchází-li se dočasně z kalamitního manželství, tak se prostě nezdraví!

Během let jsem si vypracoval kostry jednání oněch zoufale trapných chvil, kdy jeden z partnerů stojí u dveří a odchází. Mám pro to pracovní název „stav OBD“ (odchod-byt-dveře); tomuto problému věnuji později víc místa. Dala by se o tom napsat celá kniha, kolik napětí, tragiky, a právě tak komična v nejčistším slova smyslu je stěsnáno v těch několika vteřinách či minutách, někdy i hodinách, kdy jeden z partnerů stojí u dveří, má ruku na klíče a nějak mluví nebo nějak mlčí.

Nuže, kalamitní a debaklový vztah jsou produktem pošetilého vztahu, kdy boj o lásku přeroste hlavy obou nebo jednoho z manželů a o nějakém biologickém skupinovém cíli rodiny nemůže být řeči. Vše se obětuje tvrdému boji, každý tah má povahu nepřátelské akce, údobí smíru jsou krátká a slouží výhradně k tomu, aby bojovníci načerpali sílu k další bitvě.

V kalamitním vztahu oba, v debaklovém submisivní partner vždy a zákonitě hovoří plamennými slovy o absolutní lásce a tvrdě odmítají, aby tento nejposvátnější cit byl jakkoli napadán. Je to pochopitelné, ale je to také záludné, protože lidé žhnoucí v tvrdém boji jsou velice

aktivní, a kdekoli je cit napaden, sednou a píšou hanlivé dopisy.

Lidé zdecimovaní láskou se totiž mylně domnívají, že jejich tragédií je, že ten druhý nemá pochopení pro kouzlo čisté lásky a zahubil něco, co je jinak krásné a ohromné. Místo aby svou lásku kvalitativně **změnili**, ulpívají na ní a dnem i nocí si budují další a další iluze, jež se stále víc a víc vzdalují od skutečnosti.

3

OBRANA

Následuje vlastní téma knihy.

Ze zkušenosti vím, že z hlediska jakékoli možné ochrany manželství není účelné oslovovat obě pohlaví současně. Je dobré ctít přírodu a ostře rozlišit muže a ženy. Hovořím za sebe, ale já nevěřím v nějaké stírání hranic obou pohlaví, nedám si namluvit, že oblékne-li dívka kalhoty, vydává se na cestu ideologické maskulinizace. Tak jako vím, že skotský voják nenosil sukni proto, že se cítil být ženou. Dívka oblékající se v zimě do kalhot je prostě moudrá dívka, která rozbila nesmyslnou tradici svého pohlaví a oblékla se do něčeho, co více slouží jejímu zdraví. Chlapec, který si nechal narůst dlouhé vlasy, toužil po odlišení z beztvareho davu, protože má onu touhu po odlišení v jistém věku vrozenou. Zním mnoho dívek, které se v mém jinošském věku střihaly jako chlapi, krátce, někdy až zbytečně krátce. Nemohl bych o nich říct ani v náznaku, že byly svým chováním a cítěním jen o milimetr méně dívkami.

Velký střet (prosím odlišit od Velkého třesku co počátku vesmíru) mezi rodiči a dětmi začíná až v pubertě. Provokativním oblečením, náušnicemi v nose či bůhvíkde se vším tím navrtáváním, hezky česky zvaným piercing, chtějí potomkové rodiče vytáčet. Snad jedině kdyby se dospělí oblékali jako pralesní indiáni, začala by se mládež strojit lidsky. Takže přijde-li vám dcera domů s pupíkem probitým zlatým kruhem, sdělte jí, že přímo

žasnete, která je vynalézavá a originální a jak je to líbezná. Tím jí dokonale vezmete vítr z plachet.

Chtěl bych ovšem čtenáře přesvědčit, že je dobré, abychom udržovali starou dobrou tradici muže a ženy v rodině, a že je dokonce prospěšné, aby jak tzv. mužský, tak ženský prvek v manželství byl více rozvíjen a méně utlačován.

3.1 Sebeobrana muže

Začínám sebeobranou muže nikoli proto, že bych mužům v manželství přiznával nějakou prioritu, nýbrž proto, že je v mysli lidu zakořeněná představa, že ochranu v manželství potřebuje především žena.

Muž posledních desetiletí žije pod vlivem rafinované propagandy, že ženě ubližuje, že žena nese na svých bedrech tíhu rodiny, a dokonce – což považuji za krajně vulgární – je mu vnučován blud, že má podstatně menší rodičovské cítění.

Z docela jiné oblasti vědění vím, že to, co je nezničitelné, lze většinou volně napadat. Jsou instituce, které je nutno chránit mocí, aby nezanikly. Muže jako instituci není třeba chránit. Je však nutno chránit ho jako jedince, protože tak jako mužský rod je prakticky nevyhubitelný, je muž jako jednotlivec vyhubitelný velmi snadno. A dokonce čím dál snáze.

O sebeobraně muže a sebeobraně ženy musím psát z rozmanitých postojů. Jednou musím fandit mužům, jednou ženám. Snad si tím nezkažím morální profil. Moje generace má jisté školení v neustálém přehodnocování skutečnosti, čehož se právě v tomto případě pokusím využít.

3.1.1 Obrana fyzického zdraví

Kdykoli nahlédnu do statistiky, vidím, že muž je nesmírně choulostivé stvoření:

- umírá dřív než žena,
- podstatně častěji trpí chorobami oběhu krevního (dovolte, abych uvedl ta zlověstná slova – arterioskleróza, infarkt, vysoký krevní tlak),
- trpí častěji žaludečním a dvanácterníkovým vředem,
- daleko víc je pronásledován hypochondrickými starostmi (jak vidno, právem).

Až jednou ženy přestanou v silných mrazech nosit tenké punčochy či punčochové kalhoty, přestanou i trpět svými typickými nesnáze, a od té chvíle budeme my muži muset mít vedle nich pocit invalidů, ne-li lazarů. (A to jsem čistě z decentních důvodů zamlčel naše svízele s prostatou.)

Jsem toho názoru, že můžeme ponechat mladíky a jinochy, aby se mučili útrapami lásky, ale **musíme chránit zdraví a klid mužů**. Nechci se pouštět do velké šíře přílišných podrobností, ale není snad náhodou uvedená statistická nerovnováha chorob v neprospěch mužů přece jen zaviněna ženami? Tedy ne přímo, ale jinak. Přeneseně.

Nejprve však s opovržením utrousím několik poznámek o mužích, kteří dovolí, aby je ženy hubily přímo (fyzicky). Znímám několik kuriozit, kdy třeba muži, který vydělá třicet tisíc měsíčně, žena denně odměří dvacetikorunu na svačinu a oběd. Fuj!

Znám muže, který si musel kupovat svršky v bazaru, zato manželka si je pořizovala výhradně v drahém módním butiku. Ten pán si vycpával kabát novinami, aby mu v zimě bylo tepleji. Na dotaz: „Proč?“ odpověděl: „Abych měl pokoj.“ Měl nadprůměrný příjem a doma otylou manželku a dítě ve věku osmi let.

A konečně znám muže, či spíš „muže“, který si nesmí v zimě v pokoji zatopit. Do studené komnaty je vháněn slovy: „Až vyděláš tolik jako soused (jenž mě shodou okolností na tohoto podchlazovaného muže upozornil), pak si zatop!“

Dlužno říct, že až na vzácné výjimky ženy dávají mužům najíst, nebo alespoň dovolují, aby muž nehladověl a aby se pokud možno vyspal v teple. Jinak je to ovšem s oním přeneseným hubením.

Dovolte, abych začal s velmi drsným judistickým hmatem, užívaným některými nesmírně moudrými a chytrými ženami. Říkejme mu třeba Doris.

Žena používající Doris si počíná následujícím způsobem:

Jakmile přijdeme ze zaměstnání, vyslechne se zájmem naše vyprávění. Vysloví zastřený i nezastřený obdiv. Dříve než začne chystat jídlo, položí na stůl noviny a časopisy. Večeři připraví chutnou a vždy respektuje náš gurmánský vkus, nikoli svůj. Nechybí oblíbený nápoj. Po večeři nepřichází s programem, podřídí se našemu přání. Začneme-li číst, mlčí a také si čte. K ničemu nenutí, k ničemu nepřemlouvá, pouze nenápadně dohlíží, aby jídlo bylo snědeno. Jenom proto se občas lehce a roztomile urazí, takže muž pro pohodu chvíle raději všechno spořádá. Zpočátku s přemáháním, později rád a s chutí. K pohlavnímu styku nutí nevtíravě a má smysl pro případnou únavu. Kdykoli muž ulehne

a chce spát, nejen večer, třeba i odpoledne, přinese podhlavník, lehkou přikrývku a zatemní okna. Nikdy, zásadně nikdy nepronese jedinou poznámku proti mužově spánku. Chce-li muž proválet neděli na pohovce nebo v posteli, ráda svolí, dokonce tento druh odpočinku nenápadně nabízí. Na sobotu a neděli připravuje zvlášť chutné pokrmy.

Následky jsou strašné. Kolem čtyřicítky je takto za jeden rok možno ztloustnout o patnáct kilogramů, se záludnou nenápadností ztratit mužný vzhled, lze být bez jediné hysterické scény vykleštěn k nepoznání, takže mladá dívka, která se o vás v tramvaji omylem otre, ve vás vyvolá odpor. Za rok se z muže vytratí mužství jako pára a z někdejšího chlapa se stane růžový, otlý eunuch. Za deset let neprojde dveřmi a kolem šedesátky zblbne v důsledku nelítostného nástupu stařecké demence.

Že jde o hmat judistický, pro to svědčí fakt, že muž je huben totální **afiliací** čili postoji výhradně a zásadně přátelskými, roztomilými, něžnými a vřelými.

Obrana proti tomuto drsnému hmatu prakticky neexistuje. Je-li jednou ženou použit, pak muž většinou vplouvá do přístavu fyzického pohodlí a postupné blažené lenosti závratně a nezadržitelně. Lze se totiž vzepřít tím, že začnu odmítat nabízené služby, budu odmítat pohodlí a chutná jídla, božský klid rodinného krbu začnu rozmetávat něčím, co bude vždy vypadat totálně pošetile.

Přesto není taktika Doris statisticky vzato nebezpečná, protože existuje jen nepatrná hrstka žen, které jsou ještě dnes schopny ji aplikovat. Abych se vyjádřil přesně: jsou schopny, ale nejsou ochotny. K Doris je zapotřebí chladné uvážlivosti a nekonečné moudrosti. Mo-

derní emancipovaná a zdemokratizovaná žena se raději uhádá k smrti o to, zda manžel smí či nesmí číst po večeri noviny, než aby mu je položila na stůl a zdvořile se vzdálila. Přinést manželovi noviny je z pohledu současných žen smrtelný hřích.

Kdybych měl vyprávět, co jsem toho už slyšel o odpoledním spánku muže, nebylo by mi uvěřeno. Jsou ženy, které se ve chvíli, kdy muž v sobotu odpoledne ulehne na pohovku, chovají jako píchnuté tarantulí. Lítají po bytě, vztekle vrčí a schválně dělají hluk, aby manžel nemohl usnout. Nevím proč. Vím jenom, že muži v poradnách naříkají, že je manželky nenechají vyspat a hudrují, že manžel nedovede nic jiného než si odpoledne lehnout a spát. Vzpomínám na muže, který po své práci denně slepil asi tisíc jakýchsi papírových pytlíků, aby si přivydělal, a jeho paní mne přesto ubezpečovala, že nedělá nic jiného, než jenom leží a spí. A on ležel a spal pouze v tu sobotu odpoledne, ten jediný den v týdnu.

Nikdy jsem ještě neslyšel muže, který by si stěžoval, že si odpoledne lehne a spí manželka. Zdůrazňuji: nikdy! Nespí tedy ženy odpoledne, nebo to mužům nevadí? Jestliže nás hmat Doris ohrožuje arteriosklerózou mozkových cév a předčasnou impotencí, pak druhý hmat, neméně tvrdý, nás ohrožuje především infarktem.

Jsou muži, kteří se štvou ve shonu za výdělkem i zajištěním domova a je jim za to manželkami nadáváno, spíláno, nebo se jim alespoň nedostává uznání. Ti zasluhují opovržení, protože přece nemůžeme ztrácet čas hovorem o ubožácích raněných jakousi sociální slepotou.

Zde chci hovořit o případech mužů štvaných za vyš-

ším výdělkem, kteří však jsou za své počínání velkolepě chváleni a oceňováni. Jsou ženy, jež skutečně pohladí muže po skrání a řeknou: „Tak, teď máme chatu, auto a byt a začneme hezky šetřit na motorový člun. Já vím, můj drahý, že ty to dokážeš. Ten moula odvedle by to nedokázal, ale ty to dokážeš!“

Povšimněme si, jak je muž opět štván výhradně afiativní technikou, laskavostí a vřelostí, žádnou agresí, žádným spíláním. Soused zde není dáván za vzor, kdepak, to je naivní taktika, honit muže zářným vzorem ze sousedství. Naopak, soused je moula, hlupák, trulant, kdežto ty jsi mistr, ty jsi úžasný, ty se tady pěkně napapáš a dáš se do díla a dílo se ti podaří.

A tatínek se pěkně napapá a pustí se do nového díla, do nových přesčasů a kšeftů jak počestných, tak méně počestných, a ve chvíli, kdy se zakoupí nový motorový člun, tatínek se znovu napapá a maminka zazáří, že je nejvyšší čas, aby rodina měla dvě auta, jedno kupé a jeden stejšn.

Budiž řečeno ke cti těchto maminek, že samy neleňují. To by bylo nebezpečné zjednodušování věcí, to by skutečně nebylo ze života. Už proto ne, že těch mužů, kteří se štvou, zatímco madam si doma lakuje nehty, je opravdu málo. Manželka také dře, a třeba fyzicky ještě víc nežli muž, jenomže velký výdělek s sebou nese velkou starost a dnes i své riziko, a to je to, co zacvičí s našimi věnčitými cévami. Infarkt vznikne, když je člověk, zde muž (zvláště pak nějak samostatně podnikající), uštváný starostmi, nikoli fyzickou námahou. On je v tom kus pořádné starosti, když má dát dohromady nejen peníze na živobytí, ale taky třeba na každoročně nové auto.

Jsou muži, kterým řeknete: „Postavíme si chatu, Jana

Toto je pouze náhled elektronické knihy.
Zakoupení její plné verze je možné v
elektronickém obchodě společnosti eReading.